



SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060312

DOM
2023-02-08
Stockholm

Mål nr
M 11574-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-09-15 i mål nr M 304-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

O E

Motpart

Samhällsnämnden i Lilla Edets kommun (tidigare Miljö- och byggnämnden i Lilla Edets kommun)
463 80 Lilla Edet

SAKEN

Föreläggande om försiktighetsmått efter anmälan om användande av avfall på fastigheten A m.fl. i Lilla Edets kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar punkten 2 i mark- och miljödomstolens domslut på så sätt att punkten 13 i Miljö- och byggnämndens i Lilla Edets kommun beslut den 7 december 2020 (§ 165, dnr 2019/0152) ska ha följande lydelse.

13. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden:

55 dB(A) Leq dagtid (07-18)

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dBA. Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft.

Dok.Id 1907650

| Postadress | Besöksadress | Telefon | Telefax | Expeditionstid |
|------------------------------|----------------------|--|---------|--------------------------------|
| Box 2290 103 17 Stockholm | Birger Jarls Torg 16 | 08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se | | måndag – fredag 09:00–16:30 |

Ljudnivåmätning ska genomföras av oberoende sakkunnig person enligt ”Metod för immissionsmätning av externt industribuller”. Denna första mätning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

O E har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra mark- och miljödomstolens dom såvitt avser punkten 13 i Miljö- och byggnämndens i Lilla Edets kommun beslut den 7 december 2020 angående buller vid fasad hos bostadshus, så att punkten justeras genom att delar av den stryks (genomstruken text nedan) samt genom att ett tillägg som förtydligar hur mätning ska genomföras görs (kursiv text nedan):

”13. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden:

55 dB(A) Leq dagtid (07-18)

~~45 dB(A) Leq kväll (18-22)~~

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dBA. Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft ~~och av oberoende, certifierad firma~~. *Ljudnivåmätning ska genomföras av oberoende sakkunnig person enligt ”Metod för immissionsmätning av externt industribuller”*. Denna första mätning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.”

O E har anfört att mark- och miljödomstolens dom innebär att länsstyrelsens beslut, som inte hade överklagats i denna del, har ersatts av det ursprungliga, olämpliga kravet i nämndens beslut om att ”mätning ska utföras av certifierad firma” och att länsstyrelsens förtydliganden om hur buller ska kontrolleras har utgått. Eftersom verksamheten endast får bedrivas vardagar dagtid är vidare begränsningsvärdet för kvällstid omotiverat och ska, som följde av länsstyrelsens beslut, utgå.

Mark- och miljööverdomstolen har från Samhällsnämnden i Lilla Edets kommun (tidigare Miljö- och byggnämnden i Lilla Edets kommun), genom dess ordförande, inhämtat att utformningen av punkten 13 enligt O Es yrkande stämmer överens med den formulering av försiktighetsmåttet som nämnden förordade hos länsstyrelsen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner skäl att ge prövningstillstånd och tar upp målet till omedelbar prövning.

På de av O E anförda skälen ska mark- och miljödomstolens dom ändras på det sätt som framgår av domslutet.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Gösta Ihrfelt, referent, och Ulf Wickström (deltog inte i beslutet om prövningstillstånd) samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Harry Hodzic.



VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-09-15
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 304-22

PARTER

Klagande

O E

Ombud: M E

Motpart

Miljö- och byggnämnden i Lilla Edets kommun
463 80 Lilla Edet

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 29 december 2021 i ärende nr 505-1194-2021, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande efter anmälan om användande av avfall på fastigheten A m.fl. i Lilla Edets kommun

DOMSLUT

1. Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen punkt 5 enligt Miljö- och byggnämnden i Lilla Edets beslut från den 7 december 2020 (§ 165, dnr 2019/0152).
2. Med ändring av länsstyrelsens beslut ska punkterna 3, 6 och 13 enligt Miljö- och byggnämnden i Lilla Edets beslut från den 7 december 2020 (§ 165, dnr 2019/0152) ha följande lydelse

3. Avfallet får endast användas för utfyllnad av jordbruksmark på fastigheterna A, B, C, D och E i enlighet med redovisad exploateringsplan i egenkontrollprogrammets bilaga 2.

Dok.Id 565820

| Postadress | Besöksadress | Telefon | Telefax | Expeditionstid |
|-------------------------------|--------------|---|---------|--------------------------------|
| Box 1070 462 28 Vänersborg | Hamngatan 6 | 0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/ | | måndag – fredag 08:00–16:00 |

6. Det avfall som tas emot ska vara provtaget innan leverans, minst 1 samlingsprov per 500 m³ avfallsmassor, dock minst ett per projekt om volymen är mindre. I massor med homogent föroreningsinnehåll ska tas ett samlingsprov per 2 000 m³.

13. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden:

- 55 dB(A) Leq dagtid (07-18)*
- 45 dB(A) Leq kväll (18-22)*

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dBA. Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft och av oberoende, certifierad firma. Denna första mätning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

3. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

O E med firma inkom den 20 februari 2019 med en anmälan om återanvändning av icke-farligt avfall för anläggningsändamål. Anmälan berörde fastigheterna A, B, C, D och E. O E redogjorde i anmälan att syftet med anläggningen var att fylla ut svackor och liknande ojämnheter för att bereda mer betesmark på sina fastigheter genom att använda schaktmassor bestående av lera och jord. För detta beräknades han använda ca 170 000 m³ avfall.

Miljö- och byggnämnden i Lilla Edets kommun (nämnden) förbjöd verksamheten men efter överklagande fastslog Mark- och miljödomstolen i Vänersborg den 1 juni 2020 att aktuell verksamhet är att anse som återvinning av avfall för anläggningsändamål samt att den kunde hanteras inom ramen för ett anmälningsförfarande förutsatt att tillsynsmyndigheten föreskrev lämpliga försiktighetsmått (se mål nr M 4806-19). Ärendet har av kommunen sedan dess hanterats som ett tillsynsärende.

Nämnden beslutade den 7 december 2020 (§ 165, dnr 2019/0152) att förelägga O E att iaktta följande, såvitt nu är av intresse, försiktighetsmått vid genomförande av återanvändning av avfall för anläggningsändamål, verksamhetskod 90.141, på fastigheterna A, B, C, D och E.

3. Avfallet får endast användas för utfyllnad av jordbruksmark på fastigheterna A, B, C, D och E i enlighet med redovisad exploateringsplan i egenkontrollprogrammets bilaga 2. Utfyllnad får inte ske närmare bostadshus än 50 m.

5. Marina massor får inte tas emot.

6. Det avfall som tas emot ska vara provtaget innan leverans, minst 1 samlingsprov per 500 m³ avfallsmassor, dock minst ett per projekt om volymen är mindre.
7. Högsta tillåtna föroreningshalt på mottagna massor är KM, Känslig Markanvändning, enligt Naturvårdsverkets Rapport 5976 från september 2009. Massor med högre värden än KM får **inte** tas emot.
8. Högsta tillåtna föroreningshalt på mottagna massor är de riktvärden som anges i 22 § Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10.
12. Verksamheten inklusive följd företag får enbart bedrivas dagtid, 07-18, helgfria vardagar. Nattarbete (22-07) är **inte** tillåtet.
13. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden:
 - 50 dB(A) Leq dagtid (07-18)
 - 45 dB(A) Leq kväll (18-22)

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dBA. Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft och av oberoende, certifierad firma. Denna första mätning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

Beslutet överklagades av O E till länsstyrelsen som den 29 december 2021 ändrade nämndens beslut enligt följande (se bilaga 1).

6. Massor med homogent föroreningsinnehåll ska genomgå ett samlingsprov per 2000 m³. Övriga massor ska provtas i enlighet med kommunens beslut.
7. Högsta tillåtna föroreningshalt på mottagna massor är KM, Känslig Markanvändning, enligt Naturvårdsverkets Rapport 5976 från september 2009 enligt senaste gällande revidering. Massor med högre värden än KM får inte tas emot.
8. Högsta tillåtna föroreningshalt på mottagna massor är de gränsvärden som anges i 22 § Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10.
12. Verksamheten inklusive följd företag får enbart bedrivas dagtid, 07-18, helgfria vardagar. Med helgfria vardagar avses måndag-fredag.
13. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden: 50 dB (A) Leq dagtid (07-18)

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dBA. Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft.

Ljudnivåmätning ska genomföras av oberoende sakkunnig person enligt ”Metod för immissionsmätning av externt industribuller”.

I övrigt avslog länsstyrelsen överklagandet.

O E har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

O E har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut ska

- a. justera punkt 3 genom att stryka sista meningen i punkten:
"Utfyllnad får inte ske närmare bostadshus än 50 meter".
- b. upphäva punkt 5.
- c. justera punkt 8 så att det får följande lydelse:
"Utlakningen av klorid från marint avsatt lera får inte överstiga 800 mg/kg mätt som L/S 10".
- d. upphäva punkterna 12 och 13.

I andra hand har O E yrkat att punkterna 12 och 13 omformuleras och slås samman till:

Nattarbete (22-07) är inte tillåtet. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden:

60 dB(A) Leq Vardagar (07-19)

50 dB(A) Leq Vardag kvällar 19-22, Helger 07-19

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dB(A). Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft. Ljudnivåmätning ska genomföras av oberoende sakkunnig person enligt "Metod för immissionsmätning av externt industribuller".

Till grund för yrkandena har i huvudsak följande anförts.

Punkt 3, Utfyllnad får inte ske närmare bostadshus än 50 meter

Nämnden har i punkt 3 begränsat anläggningsarbetena så att inte några arbeten får utföras inom 50 meter från bostadshus. Begränsningen saknar en tydlig motivering men det får förstås som att begränsningen gjorts ur bullerhänseende. Länsstyrelsen avslår hans överklagande av förbud mot utfyllnad inom 50 meter från bostadshus i punkt 3. Länsstyrelsen motiverar avslaget dels utifrån närheten till närliggande

(bostads)fastigheter dels med beaktande av den totala arealen för verksamheten och bedömer att det inte är orimligt att som försiktighetsmått hålla 50 meter från berörda grannfastigheter fritt från utfyllnadsarbeten.

Mark- och miljödomstolen har godkänt omställning enligt anmälan av *hela området* genom dom i mål nr M 4806-19. Därför kan inte tillsynsmyndigheten i ett senare skede begränsa området som redan har godkänts för utfyllnad för betesmark. Den unga skogsmarken som fanns inom området, inklusive zonen inom 50 meter från närmsta bostadshus, har efter att dom M 4806-19 vunnit laga kraft, avverkats som förberedande arbeten inför omställningen till betesmark. Tillsynsmyndighetens beslut om att förbjuda omställning av delar av området skulle vålla honom ekonomisk skada då ungskogen inom denna zon annars kunnat vara kvar. Han vidhåller att konsekvenserna av att omställningsarbeten 50 meter från närliggande bostadshus inte får genomföras innebär att 2 ha, motsvarande 10 % av den betesmark som planeras att iordningställas, inte kan iordningställas och i stället blir obrukbart impediment.

Det finns en uttalad politisk önskan om att öka Sveriges matproduktion (jmf. exempelvis Sveriges livsmedelsstrategi, prop. 2016/17:104, satsningarna på en "matmiljard" etc.). Det föreligger således ett samhällsintresse av att iordningställandet av nya marker för livsmedelsproduktion kan ske i en högre takt. Att begränsa möjligheten att ställa om 10 % av marken till produktiv betesmark går emot det nationella målet om att öka självförsörjningsgraden.

Med åtagandet om att färdigställa arbetena inom 50 meter till respektive bostadshus samlat, kommer dessa anläggningsarbeten att ta ett fåtal veckor intill respektive bostadshus, vilket minimerar bullerstörningen vid närliggande bostadshus vid anläggandet. Att begränsa omställning av delar av området som redan godkänts i dom M 4806-19 omfattande 2 ha framtida betesmark, med anledning av en tillfällig bullerstörning om enstaka veckor för närliggande bostadshus, bedöms som oskäligt. Med föreslagen reglering av buller enligt punkt 12 och 13 yrkar han att domstolen

ska tillåta att omställningsarbeten får genomföras inom hela det önskade verksamhetsområdet.

Punkt 5, Marina massor får inte tas emot

Nämnden har i punkt 5 beslutat att mottagning av marina massor inte får ske. "Marina massor" är vare sig ett vedertaget juridiskt eller tekniskt begrepp, varför punkten i sin nuvarande formulering inte ska kvarstå. Många jordarter kan vara marint *avsatta*. Risken för relik saltvatten, innebärande förhöjda halter av klorid i massorna, är dock begränsat till mycket täta jordarter såsom lera. Ett mer ändamålsenligt begrepp i sammanhanget är således "marint avsatt lera".

Länsstyrelsen bedömer att han inte har visat att det är oskäligt betungande att marina massor utesluts från anmäld verksamhet. Vid avvägningen mellan den eventuella kostnaden att inte använda marina massor och nyttan med att minimera risken för eventuella föroreningar bedömer man att beslutspunkt 5 är rimlig. Bedömningen får utifrån länsstyrelsens motivering vara baserad på "marint avsatt lera". Det är inte brukligt att i samband med schaktarbeten utreda huruvida massor är marint avsatta eller inte. Denna kunskap saknas således för majoriteten av uppkomna schaktmassor. Frågan är därför inte så enkel som att endast utesluta marint avsatta massor, utan att faktiskt utredningsförfarandet i stort till att även omfatta hur massor avsatts. Ytterst få överskottsmassor i samhället är deklarerade eller utredda avseende uppkomst. Marint avsatta massor i allmänhet och lermassor i synnerlighet bedöms utgöra en stor del av de överskottsmassor som uppstår i regionen och att förbjuda mottagning av denna typ av massor begränsar tillgången till massor och riskerar att förlänga genomförandetiden. Riskerna med att ta emot marina massor får förstås vara kopplade till utlakning av salt och risken för att påverka den kemiska grundvattenstatusen i området.

I storleksordningen hälften av marint avsatt lera från Göteborgsregionen klarar erfarenhetsmässigt gränsvärden för utlakning (klorid) för deponier för inert avfall (§22 i NFS 2004:10). Att helt förbjuda mottagning av marina massor bedöms därför inte som ändamålsenligt och oskäligt. Punkt 8 enligt hans yrkande där samtliga

marint avsatta lermassor som tas emot ska klara ovan nämnda gränsvärde avseende L/S 10 bedöms som en tillräcklig och ändamålsenlig reglering.

Punkt 8, Utlakning

Länsstyrelsen har beslutat att justera punkt 8 till: Högsta föroreningshalt på mottagna massor är de gränsvärden som anges i 22 § i NFS 2004:10.

Beslutspunkten skulle innebära att samtliga massor som tas emot ska föregå lakttestning. Som han tidigare i ärendet har framfört tillämpas normalt inte dessa gränsvärden på jord som härstammar från ej förorenade områden (undantaget torv och matjord) då det i §24 i NFS 2004:10 finns ett undantag från provning av jord som härrör från ej förorenade områden. Detta synsätt bör även tillämpas för avfall som används i anläggningsarbeten (jämför exempelvis "Naturvårdsverkets förslag till allmänna regler för vissa verksamheter som hanterar avfall", 2 stycket under "Säkerställande av avfallets kvalitet — 9 och 10 §§" sida 69). Den typ av massor som är aktuella att köra till Svenseröd (dvs. jungfruliga massor) är därför normalt inte analyserade med avseende på utlakning. Utifrån länsstyrelsens och nämndens motivering får förstås att det är förhöjda salthalter (klorid) som ska regleras med beslutspunkt 8 för att inte riskera att påverka den kemiska grundvattenstatusen. Risk för förhöjda salthalter (klorid) förekommer i praktiken endast naturligt i marint avsatta leror.

Han bedömer det som oskäligt att ställa krav på att samtliga massor som tas emot ska genomgå lakttestning och anser en tillräcklig och ändamålsenlig reglering är att mottagning av marint avsatta massor ska föregås av lakttest (L/S 10, vilket är den metod som används för jord) avseende klorid, med ett gränsvärde på 800 mg/kg, vilket motsvarar gränsvärdet i 22 § NFS 2004:10.

Punkt 12, Verksamhetstider

Han vidhåller vad som tidigare anförts i ärendet med följande förtydliganden. Då mottagning av massor sker kampanjvist är det nödvändigt att vid enstaka tillfällen kunna utföra arbete i form av flyttning av mottagna massor med grävmaskin (inte

mottagning av massor) eller s.k. följdforetag i form av återställningsarbeten av transportvägen utanför vardagar dagtid (vardag kvällstid eller helg dagtid) för att inte stoppa framdriften i mottagning/anläggandet kommande vardag morgon. Inga andra arbeten avses att utföras utanför ordinarie verksamhetstider. Buller från denna verksamhet kommer inte att överstiga 50 dBA vid närmsta bostadshus och inte vara mer omfattande/störande än buller som genereras från jordbrukets ordinarie verksamhet.

Punkt 13. Buller

Länsstyrelsen konstaterar i sin motivering att kommunen inte är förhindrad att fatta beslut om tillfälligt gällande försiktighetsmått (med högre bullervärden).

Försiktighetsmått som beslutats av kommunen har inte den rättsverkan att de inte går att tillfälligt ändra eller förelägga om andra tillfälliga försiktighetsmått länsstyrelsen bedömer att detta är en fråga som faller inom kommunens tillsynsansvar.

Han vidhåller att de riktvärden som är tillämpbara vid aktuella anläggningsarbeten enligt praxis och Naturvårdsverkets vägledning är riktvärdena i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15), inte externt industribuller. Att riktvärden för externt industribuller inte ska tillämpas vid byggplatser anges, tvärt emot vad länsstyrelsen anger, på sidan 6 i NV Rapport 6538. Skälet till detta är att bullerkällor vid anläggningsarbeten är rörliga och svåra att bullerbegränsa samt att störningen inte är permanent/varaktig. Av Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser anges att de är avsedda för buller från områden där bygg- och anläggningsverksamhet pågår.

Verksamhetstiden för att färdigställa anläggnings-/omställningsarbetena uppgår till fem år men hanvill poängtera att arbeten i anslutning till en och samma plats, eller i närheten av en och samma boende, pågår under en kortare tid (upp till några månader). Anläggningsarbeten kommer alltså att utföras under en kampanj i ett visst område under en begränsad tid, i likhet med hur de flesta anläggningsarbeten sker. Större bygg- och anläggningsprojekt pågår dock, i likhet med planerade

arbeten, ofta under ett flertal år. Det finns många exempel på bygg- och anläggningsprojekt som pågår/pågått under långt mer än fem år. Då buller från verksamheten på alla sätt (karaktär, omfattning, tid) är att betrakta som buller från byggplatser, inte som externt industribuller, är det oskäligt att ställa krav på att riktvärdena för externt industribuller ska uppfyllas.

Han har låtit upprätta en bullerutredning som visar att planerade arbeten, vilka kommer att anläggas etappvis, kommer att klara bullerriktvärdena för byggplatser utomhus vid fasad vid samtliga närliggande bostadshus under alla deletapper. Bullerberäkningarna i upprättad bullerutredning omfattar maximal drift inom hela verksamhetsytan inom respektive deletapp, inklusive anläggandet intill närmsta bostadshus. Konsekvenserna av att tillämpa riktvärde för externt industribuller innebär att anläggningsarbetena kommer att ta väsentligt längre tid att färdigställa. Dels då han kommer att behöva begränsa drifttiderna för grävmaskinerna (från nu 80 % drifttid under verksamhetstid) inom ett antal deletapper, dels då antalet transporter till/från området per dag kommer att behöva begränsas för att kunna innehålla riktvärdet vid mest bullerutsatta bostadshus. En förlängd anläggandetid gör arbetena mer kostsamma för honom men kommer också att innebära en längre störningsperiod för närboende.

Länsstyrelsens motivering om att han kan begära att kommunen meddelar tillfälligt gällande högre bullernivåer vid anläggande där 50 dBA inte går att innehålla bedöms vara olämpligt och prövningen av verksamheten ska ske samlat. Bedömer domstolen att det finns behov av att fastställa bullerriktvärden, trots åtaganden i anmälan och vad som redovisas i bilaga 1 (att riktvärdena för byggplatser uppfylls), ska dessa ta utgångspunkt i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser. I övrigt har han inte några invändningar till övriga justeringar som länsstyrelsen beslutat i syfte att förtydliga hur buller ska kontrolleras.

-Till överklagandet har bifogats en bullerutredning.

Nämnden har bestritt bifall till överklagandet och anfört bland annat följande. Påståendet om att arbeten endast pågår en kortare tid (maximalt några månader) på en och samma plats är uppenbart felaktigt. Arbeten har t.ex. bevisligen utförts i närheten av grannfastigheten F under i stort sett hela perioden sedan starten av detta projekt från andra halvan av 2020 och även i tidigare skeden med för fastighetsägarna mycket stora upplevda besvär av främst buller och vibrationer.

O E har i bemötande anfört i huvudsak följande. Uppgiften om att arbeten sker under en kortare tid, några månader, på en och samma plats i närheten av en och samma boende, stämmer för närboende undantaget grannfastigheten F. Här genomförs arbeten under en längre tid, på grund av mer omfattande fyllnadsarbeten i ravinerna öster om grannfastigheten (delområden 12 och 13). Han har därför i ett tidigt skede föreslagit att som skyddsåtgärd upprätta en bullervall i fastighetsgränsen mot F (område 5). Föreslagen skyddsåtgärd har kommunicerats med tillsynsmyndigheten redan 2020 och senare även under 2021 direkt till fastighetsägarna för F. Dessa har dock motsatt sig en sådan tillfällig bullerreducerande vall då den skulle begränsa utsikten.

I inlämnad bullerutredning redogörs för beräknade bullernivåer vid F (se tabell på sidan 6). En bullernivå om 50 dBA innehålls vid bostadsfasaden för hittills utförda arbeten, inklusive fyllnad av ravinerna (område 13). Inga fyllnadsarbeten har ännu utförts i området närmast fastighetsgränsen, dvs. inom närliggande delar av område 4. I figur 2 på sidan 3 ses ortofoto från pågående markarbeten där avstånd till närmsta utförda fyllnadsarbeten från bostadshuset inom F uppgår till knappt 60 meter. Bullerutredningen visar vidare att den beräknade bullernivån vid färdigställande av delområde 4, vilket angränsar till fastighetsgränsen F, kommer att uppgå till 53 dBA. Han föreslår därför fortsatt att som skyddsåtgärd inför färdigställande av delområde 4 upprätta en tillfällig bullervall längs fastighetsgränsen mot F som bryter ljudbanan mellan bullerkälla och bostadshuset för att reducera bullret vid bostadshuset (uppskattningsvis 3 till 6 dBA). Den tillfälliga vällen kan tillskapas med matjorden

från platsen som efter att fyllnadsarbetena färdigställts kan nyttjas i ytskiktet inom verksamhetsområdet.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för domstolens prövning

Mark- och miljödomstolen har gått igenom handlingarna i målet och vad parterna har anfört.

Hur mottagna massor ska kontrolleras

I nämndens beslut från den 7 december 2020 föreskrivs ett antal försiktighetsmått (främst punkterna 5, 7 och 8) med syfte att säkerställa att endast ”rena” massor tas emot och att utlakning av föroreningar inte sker.

Mark- och miljödomstolen uppfattar att enighet råder om att högsta tillåtna föroreningshalt i inkommande massor är de som gäller för känslig markanvändning (KM), enligt Naturvårdsverkets rapport 5976 från september 2009 (enligt senaste gällande revidering). I nämnda rapport framgår att vid halter i jord motsvarande KM finns ingen begränsning av markanvändning och såväl barn som vuxna och äldre kan vistas där permanent utan att ta skada. I tillägg skyddas de flesta markekosystem samt grundvatten och ytvatten. Detta till trots konstaterar mark- och miljödomstolen att begreppet KM är framtaget för att användas för skälighetsbedömning av åtgärder för avhjälpande av markförorening och begreppet KM kan därmed inte självständigt användas som vägledning för i vilken utsträckning avfallsmassor kan återvinnas för anläggningsändamål. KM inkluderar heller inte varken klorid eller fluorid som lätt lakar ur och på så sätt kan påverka omgivande miljö negativt. Mark- och miljödomstolen delar underinstansernas bedömning att de begränsningsvärden för lakbarhet som finns i 22 § NFS 2004:10 ska tillämpas (punkt 8). Överklagandet ska därför avslås i denna del.

Eftersom tabellen i NFS 2004:10 inkluderar begränsningsvärden för såväl klorid som fluorid anser mark- och miljödomstolen däremot att punkt 5 enligt nämndens beslut är obehövlig och ska därmed upphävas.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att länsstyrelsens beslut avseende punkt 6 inte har överklagats. Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att försiktighetsmått kring mottagningskontroll, med ovan angivna ändringar, är befogade och ska tillämpas.

Verksamhetstid och tillåten bullernivå vid närmaste bostad

Klagande har yrkat att försiktighetsmått i punkterna 12 och 13 i länsstyrelsens beslut ska upphävas. I andra hand har klagande yrkat att punkterna 12 och 13 omformuleras och att föreslagna begränsningsvärden ska utgå från Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) och inte från Naturvårdsverkets rapport 6538 Riktvärden för externt industribuller.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens beslut vad avser verksamhetstiden. Vad avser frågan om Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller ska tillämpas gör mark- och miljödomstolen följande bedömning. Den aktuella verksamheten är att likställa med deponering och verksamheten försiggår och är belägen i en lantlig miljö. Mark- och miljödomstolen noterar vidare att flera närboende har störts av den hittills bedrivna verksamheten. Med hänsyn härtill delar mark- och miljödomstolen underinstansernas bedömning att det är Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller som ska tillämpas.

Av den bullerutredning som bolaget låtit genomföra framgår att bullernivån 50 dB(A) överskrids vid ett antal bostadshus beroende på i vilket delområde utfyllnadsarbeten pågår. Beräkningar visar vidare att det vid behov kan vara möjligt att i de flesta fall komma ner till 50 dB(A) genom att konstruera en 4 meter hög bullervall i respektive delområdes gräns. Riktvärdena i Naturvårdverkets rapport 6538 är avsedda som utgångspunkt och vägledning för den bedömning som ska göras i varje enskilt fall. Mot bakgrund av resultaten i bullerutredningen, att verksamhet enbart är tillåten helgfria vardagar på dagtid, att verksamheten är begränsad i tid och att även en bullervall innebär en störning för närboende gör mark- och miljödomstolen bedömningen att en ekvivalent ljudnivå om 55 dB(A)

vid närmaste bostadshus kan tillåtas och ska tillämpas. I övrigt ska punkt 13 utformas i enlighet med det överklagade beslutet.

Utfyllnad vid bostadshus

Av punkt 3 enligt nämndens beslut framgår att ”*Utfyllnad får inte ske närmare bostadshus än 50 m.*” Klagande har yrkat att det ska upphävas och angett att det genom mark- och miljödomstolens dom i mål nr M 4806-19 redan godkänts en omställning enligt anmälan och att en sådan begränsning skulle innebära att ca 10 % av området inte kan ställas om på anmält sätt.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Försiktighetsmått meddelas för att begränsa störningen av en verksamhet. Brukligt därvidlag är att begränsa utsläpp till luft, utsläpp till vatten, bullernivå vid närmaste bostad m.m. Att som i det överklagade beslutet sätta en avståndsgräns mellan verksamhet och bostad bedömer mark- och miljödomstolen i likhet med klagande som mindre lämpligt. Olägenheter för närboende bör i det här fallet i stället begränsas genom försiktighetsmått vad gäller buller och som i sin tur medför att såväl längre som kortare avstånd till närmaste bostad kan bli konsekvensen. ”*Utfyllnad får inte ske närmare bostadshus än 50 m.*” i punkt 3 ska därmed upphävas.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis föreläggs O E att vidta följande försiktighetsmått vid genomförande av återanvändning av avfall för anläggningsändamål, verksamhetskod 90.141, på fastigheterna A, B, C, D och E.

1. I huvudsak bedriva verksamheten i enlighet med anmälan och egenkontrollprogram.

2. Endast avfall med följande koder enligt Bilaga 3 till Avfallsförordningen (2020:614) får tas emot för anläggningsändamålet:

| Avfallskod | Beskrivning av avfall |
|------------|--|
| 17 05 04 | Annan jord och sten än den som anges i 17 05 03. |

3. *Avfallet får endast användas för utfyllnad av jordbruksmark på fastigheterna A, B, C, D och E i enlighet med redovisad exploateringsplan i egenkontrollprogrammets bilaga 2.*

4. *Total mängd avfall som får tas emot är 170 000 m³ under 5 års tid räknat från och med den 3 augusti 2020. Mottagna mängder ska kunna redovisas i kubikmeter till tillsynsmyndigheten.*

(5. Har upphävts av mark- och miljödomstolen)

6. *Det avfall som tas emot ska vara provtaget innan leverans, minst 1 samlingsprov per 500 m³ avfallsmassor, dock minst ett per projekt om volymen är mindre. I massor med homogent föroreningsinnehåll ska tas ett samlingsprov per 2 000 m³.*

7. *Högsta tillåtna föroreningshalt på mottagna massor är KM, Känslig Markanvändning, enligt Naturvårdsverkets Rapport 5976 från september 2009 enligt senaste gällande revidering. Massor med högre värden än KM får **inte** tas emot.*

8. *Högsta tillåtna föroreningshalt på mottagna massor är de gränsvärden som anges i 22 § Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2004:10.*

9. *Provtagningsprotokoll ska sparas under hela anläggningsarbetets tid samt två år efteråt så att de skyndsamt kan redovisas för tillsynsmyndigheten om denna begär ut dem.*

10. *Massorna ska så snart som möjligt läggas ner i marken på sin slutgiltiga plats. Mottagna massor får ligga i upplag under högst 1 års tid.*

11. Vid utfyllnad av deletappområden ska högsta fyllnadsyta i förhållande till ursprunglig marknivå, såsom redovisats i anmälan Bilaga 1 B, markeras i fält genom tydliga, beständiga markörer.

12. Verksamheten inklusive följdföretag får enbart bedrivas dagtid, 07-18, helgfria vardagar.

13. Buller vid fasad hos bostadshus får inte överskrida följande värden:

- 55 dB(A) Leq dagtid (07-18)
- 45 dB(A) Leq kväll (18-22)

Nivåerna avser immissionsvärden. I de fall verksamhetens buller karakteriseras av ofta återkommande impulser som vid lossning av last och liknande eller innehåller ljud med tydligt hörbara tonkomponenter sänks värdena med 5 dBA. Mätning ska genomföras när tillsynsmyndigheten begär det, dock senast 6 månader efter detta föreläggande vinner laga kraft och av oberoende, certifierad firma. Denna första mätning ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

14. Vibbning (skakning) av flak får inte genomföras närmare bostadshus än 150 m. Vibbning av flak ska i så stor utsträckning som möjligt undvikas.

15. Eventuella jordmassor som kan innehålla växtdelar eller frön av de invasiva arterna gul skunkkalla, jättebalsamin, jätteloka, sidenört, smal vattenpest, tromsöloka, gudaträd, japansk humle och kabomba får inte spridas från arbetsområden där arten växer. Dessa massor får inte tas emot utan ska köras till destruktion.

16. Vid anläggningen ska lämpliga åtgärder tas för att undvika damning från verksamheten i alla moment, inklusive transporter på tillfartsväg.

17. Verksamheten ska redovisa föregående års mottagna massor sett till mängd, plats för nedläggning, sammansättning, föroreningsgrad och ursprung samt

genomförda etapper i en årsrapport som ska vara tillsynsmyndigheten skriftligen tillhanda senast den 31 mars varje år under arbetets gång.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 6 oktober 2022.

Anna Rapphed

Malin Årebäck

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anna Rapphed, ordförande, och tekniska rådet Malin Årebäck. Föredragande har varit beredningsjuristen Sandra Andersson.